ครรชิต มาลัยวงศ์

แนวคิด ในการปรับปรุงไอทีไทย

แนวทางในการปรับปรุงด้านไอทีไทย ให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ล้าหลัง

สมัยที่นิตยสารไมโครคอมพิวเตอร์ออกมาสู่คอมพ์พิภพใหม่ ๆ นั้น ผมเขียนเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ให้ผู้อ่านได้รับทราบอยู่เป็นประจำ แนวที่เขียนก็เป็นเรื่องคำสนทนาระหว่างผมกับผู้เชี่ยวชาญคอมพิวเตอร์ทั้งในและต่างประเทศ ตอนนั้นผมยังเป็นอาจารย์อยู่ที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย สัปดาห์หนึ่งสอนเพียงสามชั่วโมง หักเวลาที่จะต้องประชุมต่าง ๆ รวมกับการให้คำปรึกษานักศึกษาด้วยแล้ว ผมก็มีเวลาเหลือมากพอที่จะนั่งอ่านวารสารใหม่ ๆ วันละหลายชั่วโมง นอกจากนั้นเรายังมีผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศผ่านมาเยี่ยมอยู่เสมอ ทำให้ผมมีโอกาสที่จะสนทนาเรื่องน่าสนใจกับนักวิจัยที่กำลังพยายามคิดค้นของใหม่ แล้วก็เก็บเนื้อหามาเขียนให้อ่านกัน

ต่อจากนั้นผมก็ลาออกไปทดลองทำธุรกิจบ้างโดยไปลงทุนกับกลุ่มเออาร์ซึ่งขณะนี้ก็เป็นคู่แข่งทางด้านวารสารกับไมโครคอมพิวเตอร์ และต่อมาก็ผันผายไปขายสินค้าหลายประเภท รวมทั้งดำเนินการเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตด้วย ผมทำอยู่สักพักใหญ่ทางผู้อำนวยการเนคเทคก็มาชวนให้ผมมาช่วยงานเนคเทคซึ่งกำลังขยายตัวมาทางด้านไอที ผมเห็นว่างานที่ ดร. ไพรัช ธัชยพงษ์ชวนมาทำนั้นน่าจะเป็นประโยชน์แก่เพื่อนฝูงในวงการได้มากกว่าการเขียนหนังสืออย่างเดียว ก็เลยตอบตกลงแล้วก็มาทำงานที่เนคเทคดังที่ส่วนใหญ่ทราบกันอยู่

งานหลักของผมเวลานี้ก็คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านไอที และการให้คำปรึกษาด้านไอทีแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน อ่านแล้วดูหรือหวา แต่ที่จริงก็คืองานจัดสัมมนาและฝึกอบรม ตลอดจนการรับจ้างวางแผนและพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์นั่นเอง

ปรากฏว่านับตั้งแต่ออกจากเอไอทีมานี้ ผมต้องทำงานมากขึ้นกว่าเดิมหลายเท่า เวลาที่คิดว่าจะมีมากขึ้น จะได้ชื่นชมกับธรรมชาติตลอดจนศิลปวัฒนธรรมทั้งหลายนั้น ล้วนเป็นอันว่าหมดสิ้นไปกับการทำงานเพื่อผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ รู้จักใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งยังไม่ต้องมุ่งหวังว่าจะอยู่ในระดับก้าวหน้าที่จะแข่งขันกับชาติอื่นได้ เพียงแค่ขอให้ใช้กันบ้างเท่านั้นก็ยากเต็มทีแล้ว เวลาที่ลดน้อยลงไปตลอดจนลักษณะของงานที่ยังอยู่ในระดับเบื้องต้นทำให้ผมไม่มีโอกาสติดตามความก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์มากนัก ป่วยการที่จะติดตามเรื่องของจาวา เรื่องของ MMX เรื่องของ Data Warehouse ตราบใดที่ยังไม่สามารถทำให้ข้าราชการมีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานในการค้นคืนเอกสารและข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน ป่วยการที่จะพูดถึงเรื่องอินเทอร์เน็ตในเมื่อผู้ใช้หลายคนยังดับเบิลคลิ๊กเม้าส์ไม่ได้

ผมไม่ปฏิเสธว่าประเทศของเราก้าวหน้ามากทางด้านอุปกรณ์ มีอะไรออกมาใหม่ได้ไม่นานเราก็มีขาย หรือบางครั้งก็มีการประกาศตัวฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ในประเทศไทยของเราก่อนหรือพร้อม ๆ กับ

ประเทศที่ก้าวหน้ากว่าด้วยซ้ำ แต่ความรู้ในเรื่องอุปกรณ์เหล่านี้ก็จำกัดอยู่ในคนเพียงกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น และเป็นความรู้ทางด้านการใช้งานเท่านั้น ไม่มีใครรู้ลึกซึ้งลงไปถึงระดับเทคโนโลยี หรือรู้ว่าจะสร้างอุปกรณ์แบบนั้นได้อย่างไร อีกนัยหนึ่ง เราไม่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีมากพอที่จะสร้างอุปกรณ์เหล่านี้ในเมืองไทย งานส่วนหนึ่งของเนคเทคเน้นไปทางด้านการสร้างความรู้ทางด้านเทคโนโลยีนี้ แต่งานของผมนั้นยังอยู่ระดับต้น ๆ เท่านั้น เช่น การคิดหาวิธีเผยแพร่ไอทีไปสู่สำนักงานจังหวัด หรือองค์การบริหารส่วนตำบล หาทางให้โรงพยาบาลทั่วประเทศใช้คอมพิวเตอร์ หาทางให้อาจารย์ใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการบริหารและการเรียนการสอน ฯลฯ

ผมดีใจที่นิตยสารไมโครคอมพิวเตอร์และสำนักพิมพ์ซีเอ็ดได้พยายามส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาตลอดเวลาขี่สิบปีเศษ ถ้าหากไม่มีนิตยสารนี้แล้วความรู้ด้านไมโครคอมพิวเตอร์ก็คงจะไม่แพร่ไปกว้างขวางเหมือนดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ผมเองเสียใจที่ไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะเขียนบทความมาเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ให้อ่านกันได้อีก อย่างไรก็ตาม บรรณาธิการก็ไม่ลดละที่จะเชิญชวนให้ผมเขียนบทความมาร่วมวงอย่างเดิม ดังนั้นผมก็จะพยายามสนองตอบความพยายามนี้ แต่ก็จะต้องบอกกล่าวก่อนนะครับว่า บทความของผมคงจะเปลี่ยนแนวไปพูดเรื่องไอทีอันเป็นด้านที่ผมทำงานอยู่ในขณะนี้มากกว่าด้านอื่น

ระดับการใช้ไอทีในเมืองไทย

ประเทศไทยรู้จักใช้ไอทีมานานแล้ว ในทางด้านคอมพิวเตอร์นั้นเราก็มีใช้กันมากว่าสามสิบปีแล้ว แต่ตลอดเวลาสามสิบปีที่เราใช้ไอทีมานี้ เห็นจะต้องยอมรับว่าเราใช้ไอทีกันไม่เป็น นั่นคือเรามองไอทีเป็นเครื่องมือสำหรับใช้งานในสำนักงาน เหมือนกับเครื่องพิมพ์ดีดเท่านั้น ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่ทุกวันนี้หน่วยงานราชการและห้างร้านทุกแห่งก็รู้จักใช้คอมพิวเตอร์แต่ในด้านงานพิมพ์ดีดเท่านั้น ไม่มีใครเข้าใจความสำคัญของมันในส่วนที่ลึกลงไปกว่าแผ่นกระดาษ

เท่าที่ผ่านมาคนไทยสนใจแต่แผ่นกระดาษ หรือรูปแบบของแผ่นกระดาษมากกว่าเนื้อหาหรือความหมายของสิ่งที่อยู่บนแผ่นกระดาษ ด้วยเหตุนี้เองคนไทยจำนวนมากจึงแสวงหาแผ่นกระดาษมาใส่กรอบแขวนไว้ข้างฝา เพื่อประกาศว่าได้ปริญญาบัตรอะไรมาบ้าง แต่ไม่เคยถามตัวเองว่ามีความรู้สมค่ากับชื่อปริญญาที่เขียนบนกระดาษนั้นหรือไม่ บางคนยังไปซื้อกระดาษมาจากมหาวิทยาลัยห้องแถวเพื่อเอามาแขวนไว้หลอกชาวบ้านและหลอกตัวเอง และในอดีตยังมีคนที่ไม่อายฟ้าอายดินจนถึงกับไปเอาฝรั่งขึ้นกมาทำพิธีแจกปริญญาให้ตัวเองในอาคารรัฐสภาด้วยซ้ำ

สิ่งที่ปรากฏอยู่บนกระดาษโดยทั่วไปนั้นคือสิ่งที่เป็นข้อความและข้อมูล ซึ่งหากนำมาประมวลผลโดยใช้กรรมวิธีที่เหมาะสมก็จะได้สารสนเทศหรือ information

เทคโนโลยีสารสนเทศหรือ Information Technology ก็คือเทคโนโลยีที่จะทำให้เราดำเนินการหรือทำงานในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นกับข้อมูล ข้อความ และสารสนเทศ โดยมีจุดหมายที่จะให้การทำงานโดยรวมขององค์กรมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพมากขึ้น

ยกตัวอย่างเช่น ถ้าหากเราอยู่ในงานพิมพ์เหมือนบริษัทซีเอ็ด เราก็ต้องการใช้ไอทีเพื่อช่วยให้การจัดทำหน้าหนังสือพิมพ์สำเร็จรวดเร็วขึ้น มีคุณภาพดีและได้ผลงานที่สวยงามน่าอ่าน อีกทั้งยังจะต้องนำไอทีมาใช้เพื่อการสำรวจตรวจสอบปริมาณหนังสือและสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นว่าได้ผลิตอะไรไปบ้าง และจำหน่ายได้มากน้อยแค่ไหน ได้เงินเท่าใด เป็นหนี้ใครบ้าง

งานข้างต้นนี้ถือว่าเป็นการประยุกต์ขั้นมูลฐานของไอที แต่ถ้าใช้งานเป็นเพียงแค่นี้ก็ยังถือว่าอยู่ในระดับประถมเท่านั้น หากจะให้ถึงระดับมัธยมก็จะต้องพิจารณานำไอทีมาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้มากขึ้น อาทิ ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อให้สต๊าฟเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ทั่วโลกเป็นอันมากได้อย่างรวดเร็ว ศึกษาแนวโน้มของเทคโนโลยีที่จะนำมาเขียนหรือทำเป็นบทความให้ผู้อ่านได้รับทราบ หรือใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้เขียนเรื่อง ความจริงการส่งเรื่องมาให้สำนักพิมพ์นั้น ที่อื่นเขาก็ใช้ไอทีมานานแล้ว แต่เดิมอาจจะแค่ส่งเป็นแผ่นดิสเกตต์ ต่อมาก็ส่งผ่านสายโทรศัพท์จากคอมพิวเตอร์ของผู้เขียนไปยังสำนักพิมพ์ และขณะนี้อาจส่งเป็นอีเมล์ผ่านอินเทอร์เน็ตก็ได้ ในงานด้านการขายนั้นสำนักพิมพ์อาจจะใช้คอมพิวเตอร์สื่อสารติดต่อกับบริษัทสำนักพิมพ์ในต่างประเทศเพื่อส่งใบสั่งซื้อหนังสือผ่านระบบอีดีไอ (Electronic Data Interchange) หรือแม้กระทั่งการติดต่อกับร้านจำหน่ายหนังสือในประเทศก็อาจใช้ระบบสื่อสารข้อมูลทางโทรศัพท์ได้เช่นกัน การนำไอทีมาช่วยในลักษณะนี้จะทำให้การบริการและการปฏิบัติงานรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น แต่ก็ยังไม่ถึงระดับที่จะทำให้สำนักพิมพ์เฟื่องฟูได้

ไอทีที่จะช่วยให้องค์กรเฟื่องฟูหรือเก่งกล้าสามารถจนเผชิญกับยุคเศรษฐกิจตกต่ำไปได้อย่างสง่า ก็คือไอทีที่จะช่วยในงานตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic decision)

การตัดสินใจในลักษณะนี้ได้แก่การพิจารณาว่าบริษัทจะดำเนินธุรกิจต่อไปอย่างไรในอนาคต จะเพิ่มสายการผลิตหรือไม่ จะรุกเข้าสู่ตลาดด้านใด จะเปิดสาขาหรือโรงงานที่ใดบ้าง การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดว่าบริษัทจะมีทิศทางอย่างไร จะก้าวหน้ารุ่งเรืองดี หรือจะตกอับ ในกรณีของบริษัทซีเอ็ดนี้ก็เช่นกัน การตัดสินใจว่าจะ

พิมพ์หนังสือทางด้านใดในอนาคตเป็นการตัดสินใจในเชิงกลยุทธ์ เหมือนกับการตัดสินใจว่าจะเปิดร้านจำหน่ายหนังสือที่ไหนอีกในสองสามปีข้างหน้า การตัดสินใจเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความอยู่รอด ดังนั้นจะต้องพิจารณากันอย่างรอบคอบ และแน่นอนที่สุดจะต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วย และจัดว่าเป็นการใช้ในระดับอุดมศึกษา

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในเมืองไทยนั้น หากจะลองเปรียบเทียบกับรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นนี้ก็ต้องกล่าวว่า ผู้บริหารหลายคนเริ่มรู้จักแล้วว่าการใช้ไอทีระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างไร และต่างคนต่างก็ร่ำร้องอยากใช้ไอทีถึงระดับนี้ แต่ในทางปฏิบัติแล้วใช้ได้แค่ระดับอนุบาลเท่านั้นเอง

ระดับอนุบาลนี้ต่ำกว่าระดับประถมที่กล่าวมาข้างต้นเสียอีก คือเป็นการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นเครื่องพิมพ์ดีดราคาแพงเท่านั้นเอง

สาเหตุที่ไอทีไทยไม่ก้าวหน้า

เรื่องนี้พูดกันมาก สาเหตุสำคัญที่มีผู้ยกมากล่าวถึงกันมากก็คือ การขาดผู้บริหารประเทศที่เข้าใจความสำคัญของไอที ไม่เชื่อก็ลองมองดูนายกรัฐมนตรีกี่สมัยในอดีตก็ได้ เราไม่มีนายกรัฐมนตรีที่รู้จักประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ถึงระดับอุดมศึกษาเลยสักคนเดียว อย่างมากก็รู้จักแค่อนุบาลหรือประถมเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยเราจึงไม่มีแนวคิดในการนำไอทีไปใช้เป็นกลยุทธ์สำคัญระดับชาติ

ถอยลงมาจากนายกรัฐมนตรี มาเป็นบรรดารัฐมนตรีทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกี่ยุคกี่สมัย ก็ไม่เห็นมีใครที่เข้าใจเรื่องไอทีสักคน แม้จะนำเอาคนที่ทำกิจการไอทีเข้าไปเป็นรัฐมนตรีก็ยังไม่ได้ความอยู่ดี

ต่างไปจากเพื่อนบ้านของเราเช่น ลี กวน ยิว แห่งสิงคโปร์ผู้บุกเบิกไอทีในอาเซียน หรือมหาธิร์ ผู้กำลังผลักดันโครงการให้มาเลเซียก้าวไปสู่ความเป็นประเทศสุดยอดทางด้านไอที คิดแล้วน่าแค้น เพราะเมื่อยี่สิบปีก่อนผมรับเชิญให้ไปบรรยายให้ข้าราชการระดับสูงของมาเลเซียและอินโดนีเซียรู้จักคอมพิวเตอร์เป็นประจำ แต่ไทยเราเพิ่งจะมาตื่นตัวเมื่อวานนี้เอง

อย่างไรก็ตาม การขาดผู้นำที่เข้าใจไอทีก็เป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุเท่านั้น ถ้าหากสาวลึกลงไปอีกก็จะพบว่า ปัญหาสำคัญนั้นอยู่ที่พวกเราเองนั่นแหละ คือพวกเราไม่ค่อยใฝ่รู้หรือสนใจด้านเทคโนโลยีกันอย่างจริงจังเท่าใดนัก

เจ้าหน้าที่แรงงานไทยพยายามพูดว่าแรงงานไทยนั้นมีคุณภาพ ทำงานละเอียดได้ดี มีตัวอย่างเป็นงานศิลปกรรมอันละเอียดอ่อนสวยเฉียบขาด ผมยอมรับครับ แต่ขณะเดียวกันการที่ผมมีอาชีพเป็นวิศวกรด้วย ผมจึงทราบดีว่าช่างไทยนั้นคือคนที่ขยันที่สุดและมีคุณภาพแย่ที่สุด อัคคีภัยที่เผาผลาญห้างสรรพสินค้าและอาคารสูงไปหลายแห่งนั้นส่วนมากก็เกิดจากความขยันของช่างไทยนี่แหละ มีอย่างหรือกำลังทำงานกับทินเนอร์แต่สูบบุหรี่ฉุย ๆ ญาติของผมคนหนึ่งทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ เล่าว่า ต้องไล่คนงานออกไปหลายคนเพราะดันสูบบุหรี่ในโรงเก็บสินค้า

ทำไมจึงเป็นเช่นนี้

คำตอบก็คือเราไม่ได้สอนให้เด็กของเรามีความละเอียดอ่อนในด้านคุณภาพ ในความงาม ในความรู้ รวมทั้งไม่ได้สอนให้เข้าใจกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ และวิทยาศาสตร์ให้มากพอ

คนคิดหลักสูตรก็คือคนที่รู้แต่วิธีสอน แต่ไม่เคยรู้ความต้องการของสังคม ของวิชาชีพ การสอนก็พยายามยัดเยียดเรื่องไร้สาระมากเกินไป ทุกครั้งที่ผมพิจารณาผู้สมัครทำงานหรือสมัครเรียนต่อ ผมต้องข่มความรู้สึกเศร้าใจที่เห็นว่าบัณฑิตทั้งหลายล้วนเลือกเรียนวิชาที่ไร้สาระมากเกินไป บางวิชาไม่ต้องเรียนรู้ก็ได้ หากสนใจก็ไม่ยากที่จะเรียน ยกตัวอย่างเช่น วิชาลีลาศ ซึ่งดูแล้วไร้สาระ การสอนวิชามากไปทำให้บัณฑิตเหล่านี้ขวนขวายศึกษาหาความรู้เองไม่เป็น คิดว่าการเรียนในมหาวิทยาลัยก็คือที่สุดของความรู้ พ้นไปจากนี้ไม่ต้องเรียนอีก

วิชาเดียวที่จำเป็นก็คือวิชาที่สอนให้รักและให้รู้ว่าจะหาความรู้มาใส่ตัวเองได้อย่างไร วิชานี้จำเป็นจะต้องสอนตั้งแต่เด็ก แต่ก็บังเอิญเหลือเกินที่ครูอาจารย์ของเราก็ไม่ใช่คนที่รักในความรู้เท่าใดนัก อีกทั้งไม่รู้ด้วยว่าจะหาความรู้จากที่ไหน ดังนั้นจึงลงเอยด้วยความเศร้า

เพราะเหตุนี้เองบริษัทซีเอ็ดฯ ซึ่งเปิดกิจการมากว่ายี่สิบปีแล้วก็ทำได้แค่นี้ เพราะคนที่รักการอ่านหนังสือ และอยากเรียนรู้ด้วยตัวเองมีจำกัดเหลือเกิน

การสอนแบบที่ทำกันอยู่นั้นทำให้คนไทยกลายเป็นคนบริโภคเก่ง แต่ผลิตไม่เป็น คนไทยเป็นคนที่มีน้ำใจดี แต่ไม่สนใจให้บริการ การช่วยงานรัฐ ช่วยงานสังคม มีน้อยลง เพราะทุกคนคิดว่าจะต้องได้สิ่งตอบแทน คนที่ทำลายระบบช่วยเหลือกันในสังคมไทยนั้นกลายเป็นคนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นเสาหลักของบ้านเมือง

ตรงนี้แหละครับที่คนไทยด้วยกันเองทำลายวัฒนธรรมไทยที่ดี กลายเป็นความเสื่อมแทนที่จะเป็นคนที่ใฝ่รู้ กลายเป็นคนที่เฉื่อยชารู้จักแต่บริโภค แต่สร้างไม่เป็น

คนเป็นนายกรัฐมนตรี คนเป็นรัฐมนตรี คนเป็น สส. ทุกคนก็ตกอยู่ในวงจรนี้ ถูกสอนมาแบบนี้ ดังนั้นเราจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาบ้านเมืองได้

มองดูแล้วปัญหาไอทีก็คงจะแก้ไม่ได้ หากไม่ไปแก้ที่รากเหง้าของปัญหา คือการศึกษา คือการสร้างคนเผ่าไทยพันธุ์ใหม่ที่ขยันขันแข็ง ใฝ่รู้ รักวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซาบซึ้งในศิลปกรรมอันสุนทรีย์ มีคุณภาพ มีระเบียบวินัย

การสร้างนี้เป็นเรื่องจำเป็นมาก หากจะต้องใช้วิธีการทำสำเนาพันธุ์ หรือโคลนนิ่งก็คงจะต้องทำ มิฉะนั้นแล้วประเทศไทยของเราก็คงจะสิ้นชื่อในอนาคต

แนวทางพัฒนาไอทีของประเทศ

เวลานี้มีผู้พยายามแก้ไขปัญหาเรื่องไอทีของไทยล้าหลังประเทศอื่นกันมากขึ้น แต่ผมก็ยังรู้สึกว่าเรายังเกาไม่ถูกที่คัน เพราะความพยายามที่ว่านั้นยังไม่ได้นำเราไปสู่ทางสว่างที่แท้จริง

ความพยายามแรกสุดคือการจัดตั้งคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ ซึ่งตั้งขึ้นครั้งแรกสมัย รสช. และมีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน มีกรรมการประกอบด้วยปลัดกระทรวงสำคัญ ๆ เกือบทุกกระทรวง คณะกรรมการชุดนี้ได้ทำงานที่น่าสนใจไปแล้วหลายอย่าง เช่น การกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำว่าหน่วยงานของรัฐควรมีอุปกรณ์ไอทีอะไรบ้าง มีการกำหนดให้ข้าราชการระดับ 5 ถึง 8 จะต้องเรียนรู้เรื่องคอมพิวเตอร์สเปรดชีตเพื่อจะได้ใช้อุปกรณ์ไอทีที่มีได้ และที่สำคัญคือกำหนดนโยบายไอทีแห่งชาติ

นโยบายไอทีแห่งชาติสามข้อหลัก ๆ คือ

1. ให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านไอทีกระจายไปทั่วประเทศอย่างทั่วถึง

2. ให้มีการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านไอที

3. ให้การนำคอมพิวเตอร์ไปใช้งานบริการต่าง ๆ ของรัฐ

นโยบายนี้กำหนดขึ้นมาสองปีแล้ว แต่ก็ไปไม่ถึงไหน เพราะหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้คือสำนักงานคณะกรรมการไอทีแห่งชาตินั้นไม่ได้มีอำนาจในการที่จะไปวางแผนให้นโยบายสามข้อนี้ลงไปสู่ระดับปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น ขณะนี้เราเพิ่งก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แต่ก่อนหน้านี้ในช่วงที่วางแผน 8 กันอยู่นั้น ก็ไม่เห็นมีใครนำนโยบายไอทีไปพิจารณาอย่างจริงจังและรอบด้าน อีกตัวอย่างหนึ่งก็ได้ กล่าวคือ ไอทีนั้นครอบคลุมทั้งทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารคมนาคม ขณะนี้มีความพยายามวางแผนแม่บทโทรคมนาคมแห่งชาติขึ้น แต่ทางฝ่ายคอมพิวเตอร์ก็ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

เชื่อว่านโยบายไอทีแห่งชาติจะได้ผลหากได้ถ่ายทอดออกมาเป็นแผนงานที่ชัดเจนและมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาไอทีตามแผนงานนี้อย่างแน่นแฟ้น ผมชอบพูดอยู่เสมอว่าเรายังไม่ได้ทำแผนไอทีแห่งชาติกันเลย ปรากฏว่าคำพูดของผมทำให้ผู้ใหญ่บางคนฉุนเหมือนกัน เพราะเห็นว่าผมวิจารณ์พวกเดียวกันเองว่าทำแผนไม่เป็น แต่นั่นไม่ใช่ความหมายของผมครับ ความจริงก็คือเราทำแผนไม่ได้เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนที่ดีต่างหาก แผนแห่งชาติที่ครอบคลุมทั่วทุกหน่วยงานจะทำโดยหน่วยงานใดโดยลำพังไม่ได้ครับ ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างกว้างขวาง และเมื่อทำแล้วก็ต้องนำไปใช้กันอย่างจริงจัง

หากมีแผนแล้ว เหตุการณ์ในแบบการจัดหาคอมพิวเตอร์ให้โรงเรียนคราวละมาก ๆ โดยไม่มีการเตรียมบุคลากรไว้รองรับก็จะไม่เกิดขึ้น การจัดหาคอมพิวเตอร์ก็จะไม่เป็นปัญหาให้ต้องล้มประมูลกันบ่อย ๆ ความซ้ำซ้อนก็อาจจะลดลงได้ และการแพร่แนวคิดในการใช้ไอทีอย่างถูกต้องก็จะดำเนินไปอย่างราบรื่น

ปัญหาสำคัญของวงการไอทีก็คือการขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ ดังนั้นการแก้ปัญหาอันดับถัดมาก็คือการพัฒนาบุคลากรไอทีอย่างจริงจัง โดยแยกเป็นกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. บุคลากรทางด้านไอทีในหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องจับมาฝึกอบรมกันใหม่ เวลานี้ กพ. กำลังจับบรรดาเจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์มาสอบเปลี่ยนสายงานเป็นนักวิชาการคอมพิวเตอร์ ปรากฏว่าแนวคิดนี้สร้างความปั่นป่วนแก่บรรดาข้าราชการมากทีเดียว ขณะนี้ผมเห็นว่าวิธีที่น่าจะทำกันมากกว่า คือจับทุกคนมาเรียนกันใหม่ไม่มียกเว้นว่าใครอยู่ระดับไหน คือจับมาเรียนหลักการและแนวคิดใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ Object Oriented Technologies, Digital Image Processing, Multimedia, Internet-Intranet, HTML, Database แต่ที่สำคัญคือต้องให้เรียนรู้อย่างจริงจังและทำงานเป็นให้ได้ แนวคิดของผมคือเรียนแล้วต้องสอบ มิฉะนั้นก็มานั่งฟังไปโดยไม่สนใจจะนำไปใช้ ขณะนี้ประเทศชาติของเรากำลังทรุดโทรมครับ ถึงเวลาที่ทุกคนจะต้องทำงานอย่างจริงจังกันสักที

2. ปรับปรุงการเรียนการสอนด้านไอทีทุกสาขาของทุกมหาวิทยาลัยให้มีมาตรฐาน ความจริงแล้วทุกมหาวิทยาลัยนั้นมีหลักสูตรที่สวยหรูครับ แต่การสอนทำไม่ได้มาตรฐาน เพราะอาจารย์ปล่อยผีบ้าง สอนไม่เป็นบ้าง หลักสูตรบางสถาบันนั้นตะบี้ตะบันสอนวิชา

เขียนโปรแกรมภาษาต่าง ๆ หลายภาษา แต่เรียนแล้วก็เขียนไม่เป็นสักภาษาเดียว เพราะอาจารย์เองก็ไม่เคยเขียนโปรแกรมสำหรับนำไปใช้งานจริง หลักสูตรอีกบางสถาบันก็สอนคอมพิวเตอร์แบบไหนไม่ทราบเพราะนักศึกษาเขียนโปรแกรมสั่งงานคอมพิวเตอร์ไม่เป็นอีกเหมือนกัน ผมคิดว่าเวลานี้คนเรียนจบคอมพิวเตอร์ทำเป็นอย่างเดียวคือ ติดตั้งซอฟต์แวร์ตามคู่มือที่มีมาให้ บางสถาบันที่คุยว่าสอนถึงระดับสูงสุดมาก ๆ นั่นน่ะเอาเข้าจริงแล้วก็ไม่ได้มีคุณภาพอะไรสมราคาคุยหรอกครับ เรื่องเหล่านี้จะต้องรื้อปรับระบบกันยกใหญ่ และจะต้องมีกรรมการวิชาชีพที่ไม่เข้าใครออกใครไม่ลูบหน้าปะจมูก เพื่อดูแลให้คนที่เรียนจบมาทำงานเป็น เรื่องนี้ขอฝากทบวงมหาวิทยาลัยด้วยครับ ถึงเวลารื้อปรับระบบหลักสูตรคอมพิวเตอร์สักทีแล้ว

3. ปรับปรุงการสอนระดับประถมและมัธยมอย่างจริงจัง เรื่องนี้ได้ทราบว่าทางสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำลังขมักเขม้นพัฒนาหลักสูตรนี้อยู่ แต่ประเด็นก็คือไม่มีอาจารย์จะสอน ดังนั้นบุคลากรที่จะต้องนำมาฝึกอบรมขนานใหญ่ก็คืออาจารย์ทางด้านคอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ และต้องไม่ใช่การฝึกอบรมแบบนั่งฟังไปหลับไป น้ำลายไหลยืดไป แต่ต้องฝึกอบรมให้ใช้คอมพิวเตอร์เป็นระดับผู้เชี่ยวชาญในด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ด้วย

4. จัดฝึกอบรมผู้ใช้คอมพิวเตอร์ทุกระดับ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน จุดหมายคือต้องให้ผู้ใช้สามารถใช้คอมพิวเตอร์เป็น อีกนัยหนึ่งจะต้องขยายหลักสูตรฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการตามมติครม. จากสองวันเป็นห้าวัน และเพิ่มแนวความคิดให้ผู้ใช้เข้าใจการประยุกต์คอมพิวเตอร์ไปจนถึงระดับอุดมศึกษาตามแนวที่ผมอธิบายมาข้างต้น

5. จัดฝึกอบรมนักการเมืองเช่น สส. และผู้ช่วยสส. ให้รู้จักวิธีใช้คอมพิวเตอร์ในงานที่ตนรับผิดชอบ เช่น ด้านการบริหารโครงการด้านการจัดทำงบประมาณ ฯลฯ ส่วนด้านคอมมิชชันไม่ต้องสอนก็ได้ รับประกันว่าทำเป็นเอง

การฝึกอบรมตามที่ผมอธิบายมาข้างต้นนี้จะทำไม่ได้ผล หากไม่มีสถาบันไอทีที่ชำนาญการด้านนี้เป็นผู้รับผิดชอบอย่างจริงจัง เชื่อไหมครับว่าเวลานี้ประเทศไทยไม่มีสถาบันเฉพาะทางด้านไอทีเลยสักแห่งเดียว ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ มีสถาบันประเภทนี้อยู่หลายแห่ง และแต่ละแห่งมีส่วนผลักดันงานด้านไอทีอย่างได้ผล

สถาบันไอทีที่ว่านี้นอกจากจะต้องทำงานด้านการฝึกอบรม ดูแลมาตรฐานการเรียนการสอนแล้ว ยังจะต้องดูแลรักษามาตรฐานด้านไอทีทุกเรื่อง และเป็นที่ปรึกษาในด้านการประยุกต์ไอทีเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านไอที เป็นผู้ประเมินอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ให้หน่วยงานทั้งหลายรับทราบว่าจะมีแนวโน้มไปทางด้านใด และเป็นผู้ทำวิจัยทางด้านไอทีในระดับก้าวหน้า

เรื่องสำคัญที่จะต้องลืมไม่ได้ในการจัดการฝึกอบรมด้านไอทีก็คือ จะต้องหาทางให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้ภาษาอังกฤษได้ดีพอ ๆ กับภาษาไทย ถึงเวลาแล้วครับที่เราจะต้องก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์เต็มตัว ไม่ใช่บอกว่าจะโลกาภิวัตน์แต่ยังคงพูดเป็นแต่ภาษาไทย อ่านเขียนภาษาอังกฤษไม่ได้

แนวทางแก้ปัญหาความล้าหลังด้านไอทีที่จะมองข้ามไม่ได้ ก็คือ จะต้องให้ทางหน่วยงานของรัฐที่กุมงบประมาณและกำลังคนเกิดความเข้าใจในความสำคัญและแนวทางการใช้ไอทีเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรไอทีในภาครัฐเวลานี้ได้เงินเดือนต่ำเกินไปครับ ถ้าทำตามที่ผมแนะข้างต้นคือฝึกอบรมให้จนเก่งแล้ว พวกเขาก็จะหนีไป ดังนั้นจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องเลี้ยงพวกนี้เป็นพิเศษ สำหรับคนด้านอื่นนั้นก็ต้องเปิดโอกาส คือถ้าหากต้องการได้เงินเดือนพิเศษก็ให้มาฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์ ถ้าหากเรียนแล้วสอบได้ก็ให้บรรจุในตำแหน่งนักวิชาการคอมพิวเตอร์และให้ได้เงินเดือนพิเศษเลย ผมคิดว่าพวกเรารู้ดีครับว่าปัญหาอยู่ที่เงินเดือนและค่าตอบแทน แต่ก็ไม่พยายามจะแก้ เพราะไปอ้างว่าติดระบบใหญ่ ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วระบบทั้งหลายก็มนุษย์เป็นผู้สร้างทั้งนั้น ไม่ต้องดูอื่นไกลครับ รัฐธรรมนูญที่ว่าศักดิ์สิทธิ์ยังถูกฉีกทิ้งมานักต่อนัก แล้วนี่กำลังจะร่างกันใหม่อีกแล้ว ถ้าเรารางรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ ทำไมจะแก้เรื่องเงินเดือนให้บุคลากรไอทีไม่ได้ล่ะครับ

ที่พูดแบบนี้ไม่ใช่เพราะผมเป็นคนไอทีนะครับ แต่เพราะมองเห็นว่าไอทีเป็นคำตอบสำคัญของการแก้ปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ ถ้าหากเราไม่แก้ปัญหาไอทีให้สำเร็จก่อน ก็คงจะไม่สามารถแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

ทั้งหมดนี้ฝากไว้ให้คิดนะครับ